

چهل وصیت از مدینہ منورہ

شیخ طریقت، امیر اہلسنت، بانی دعوت اسلامی، حضرت علامہ مولانا ابوبلال
محمد الیاس عطار قادری رضوی دامت برکاتہم
الغسلین

مکتبۃ المدینہ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيد المرسلين
أما بعد فأعوذ بالله من الشيطان الرجيم بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

أَرْبَعُونَ وَصِيَّةً مِنَ الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ

چهل وصیت از مدینه منوره

الحمد لله على احسانه الآن در مسجد النبوی الشریف على صاحبه الصلاة والسلام بعد از نماز فجر نشسته سعادت نوشتن چهل وصیت مدینه منوره را حاصل می کنم، آه صد آه! امروز آخرین صبح حاضری مدینه منوره ام می باشد، خورشید آرزوی عرض سلام بر روضه اطهر محبوب را دارد آه! اگر تا امشب سعادت مدفن در جنت البقیع نصیب نگردید پس جدا شدن از مدینه صورت می گردد، چشم اشکبار است، و دل بی قرار است های!

افسوس چند گھڑیاں طیبہ کی رہ گئی ہیں دل میں جدائی کا غم طوفان مچا رہا ہے

ترجمه اشعار اردو : افسوس که چند لحظه ای برای زیارت مدینه طیبه باقی است، در دل غم طوفان جدائی موج زده می جوشد.

آه! دل در غم فرو رفته است، فکر جانسوز هجر مدینه سراپا تصویر غم را بپا کرده است، چنان تصور می شود که گویا تبسم لبها را کسی ربوده باشد، آه! عنقریب مدینه ترک داده می شود، و دل شکسته می گردد، آه! از مدینه بسوی وطن لمحات برگشت جانگداز می شود، چنانکه طفل شیر خواری را کسی از آغوش مادرش گرفته باشد و او در حال گریه با نهایت حسرت بار بار روی بطرف مادر گردانیده نگاه می کند که شاید مادر یکبار دیگر صدا خواهد زد و باشفقت در آغوش پناه خواهد داد، مرا بر سینه خواهد گرفت و در آغوش مهر مادری در خواب شیرین خواهد داشت، آه! اکنون بادل شکسته چهل وصایا را

عرض می‌کنم، تمام برادران خواهران اسلامی وابسته به "دعوت اسلامی" و نیز اولاد و دیگر اهل خانه ام هم به این وصایا توجه داشته باشند.

زهی قسمت! من بدکار را در مدینهٔ پیرانوار آنهم در سایه گنبد سبز و مینارهای آن، ای کاش! در جلوة آقای نامدار، شنهشاه ابرار، شفیع روز شمار محبوب پروردگار، احمد مختار صلی الله تعالی علیه وآله وسلم شهادت نصیب گردد و در جنت البقیع دو گز زمین میسر گردد، اگر چنین گردد، پس سعادت هر دو جهان خواهد بود آه! ورنه هر کجا مقدر باشد.

مدینه ۱: اگر عالم نزع را یافتید پس هر عمل آن وقت را مطابق سنت انجام دهید، چهره را به طرف قبله و دست و پا را راست نمائید، یاسین شریف را بخوانید و نعت های تحریر شدهٔ امام اهل سنت مولانا شاه احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن را هم که کلامش مطابق با شریعت، بلکه هر شعر شرح و تفسیر قرآن و حدیث و اقوال بزرگان دین است بخوانید.

مدینه ۲: بعد از قبض روح هم در هر معامله رعایت سنت ها را بنمائید، مثلاً در تجهیز و تکفین تعجیل کردن که برای جمع شدن بیشتر مردم تاخیر کردن مطابق سنت نیست، بر احکام بیان شدهٔ قسمت چهارم بهار شریعت عمل کرده شود.

مدینه ۳: اندازهٔ قبر مطابق سنت باشد و لحد ساخته شود که سنت است^(۱).

(۱) قبر را دو قسمت است (۱) صندوق (۲) لحد، طریقهٔ ساختن لحد این است که بعد از حفر کردن قبر برای گذاشتن بطرف قبله در قبر حفر می‌گردد. لحد سنت است اگر زمین قابل این باشد پس اینگونه می‌کنیم، و اگر زمین نرم باشد پس در صندوق گذاشتن مانعی نخواهد بود، بخاطر باید داشت که در لحد هم مثل صندوق از بالا تخته و غیره نصب

مدینه ۴ : دیوار داخل قبر خشت خام باشد، از خشت های پخته شده استفاده نشود، اگر در داخل دیوارهای آجر پخته شده لازم باشد پس حصه داخلی را با گل های رسیده خوب باید ساخت.

مدینه ۵ : اگر ممکن باشد بر تخته داخلی یاسین، سوره ملک و درود تاج دم کرده شود.

مدینه ۶ : کفن مسنون خود سگ مدینه از پول شخصی اش باشد، در صورت حالت فقر از مال حلال سنی ای صحیح العقیده خریداری شود.

مدینه ۷ : غسل باریش، باعامه و برادر اسلامی پایبند مطابق عین سنت بدهید (اگر سادات کرام وجود گنده را غسل دهند پس سگ مدینه آن را بر خود بی ادبی تصور می کند).

مدینه ۸ : در هنگام غسل حفاظت کامل ستر عورت انجام گردد، اگر از ناف تا زانوها با دو چادر ضخیم پُر رنگ پوشیده شود، غالباً احتمال معلوم شدن ستر از بین می رود، بلی! جاری شدن آب به هر قسمت جسم لازمی است.

مدینه ۹ : کفن اگر با آب زم زم یا آب مدینه و بلکه با هر دو خیس شده باشد پس سعادت است، کاش سیدی بر سر عمامه سبز مزین گرداند.

مدینه ۱۰ : بعد از غسل، قبل از پنهان کردن صورت در کفن اول بر پیشانی با انگشت شهادت بسم الله الرحمن الرحیم نوشته شود.

مدینه ۱۱ : بهمین ترتیب بر سینه لاله الا الله محمدرسول الله.

مدینه ۱۲ : بجای دل یارسول الله.

میگردد، چنین هم شده میتواند که اگر گورکن مشوره دهد تاخشت های درب لحد مایل گذاشته شوند، به گفته او عمل نباید کرد که راست گذاشتن خشت ها سنت است.

مدینه ۱۳ : در قسمت درمیانی ناف و سینه و برکفن یا غوث اعظم دستگیر، یا امام ابو حنیفه، یا امام احمد رضا، یا شیخ ضیاء الدین با انگشت شهادت تحریر گردد.

مدینه ۱۴ : همچنان از بالای ناف شروع تا سر بر کفن (باستثنای پشت) مدینه مدینه تحریر گردد، بخاطر باید داشت که مراد از آن نوشته با رنگ نیست بلکه مقصد برکت اشاره انگشت شهادت است، زهی نصیب کسی که سیدی بنویسد.

مدینه ۱۵: اگر میسر بود خاک مدینه خوب بر صورت مالیده شود، اگر ممکن بود بر چشم ها خار مدینه و اگر نبود پس برگ های نخل های مدینه گذاشته شود.

مدینه ۱۶: وقت بردن جنازه هم تمام سنت ها رعایت گردند.

مدینه ۱۷: در تشییع جنازه تمام برادران اسلامی باهم قصیده امام اهل سنت ((کعبے کے بدر الدجی تم کروڑوں درود)) یعنی بدرالدجی کعبه بر تو صدها هزار درود، بخوانند علاوه از این نعت ها هم بخوانند مگر فقط و فقط کلام علمای اهل سنت را بخوانند.

مدینه ۱۸ : جنازه را یکی از علمای صحیح العقیده سنی یا یک برادر اسلامی پاییند سنت ها یا اهل آن باشد پس از اولاد بخواند مگر خواهش است که سادات کرام را حق اولیت داده شود.

مدینه ۱۹: خوش نصیبی آن که، سادات کرام بادستهای پر از رحمت خویش در قبر بگذارند.

مدینه ۲۰: به طرف صورت در دیوار قبر طاق ساخته در آن عهد نامه، نقش نعل شریف، نقشه سبز گنبد، شجره شریف نقش هرکاره و غیره تبرکات که بادست یک برادر اسلامی پایبند سنت تحریر گردیده گذاشته شود.

مدینه ۲۱: اگر در جنت البقیع جای رسید پس خوش قسمتی! ورنه در قرب ولی الله، اگر این هم نشد پس هر جای که برادر اسلامی بخواهد سپرد خاک شود، مگر در زمین غصب شده دفن نشود که حرام است.

مدینه ۲۲: بر قبر اذان داده شود.

مدینه ۲۳: خوش نصیب آن که! سیدی تلقین فرماید^(۱).

(۱) فضیلت تلقین: فرمان عالیشان تاجدار مدینه، قرار قلب و سینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم است، وقتی که یک برادر مسلمان فوت می شود و برآن خاک ریخته می شود یکی از شما در سمت سر مدفون ایستاده بگوید: ای فلان بن فلانه، او می شنود اما جواب نمی دهد، بعد هم بگوید: ای فلان بن فلانه، او راست می نشیند، باز هم بگوید: ای فلان بن فلانه او می گوید مرا ارشاد بفرما که الله عزوجل بر تو رحم فرماید، مگر شما از گفتن وی مطلع نمی شوید. بعد بگوید:

أَذْكُرُ مَا خَرَجْتَ عَلَيْهِ مِنَ الدُّنْيَا شَهَادَةً أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّكَ رَضِيتَ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَبِالْقُرْآنِ إِمَامًا

ترجمه: سخنی را یاد کن که بوسیله آن از دنیا خارج شدی، یعنی گواهی ده که جز خدای یگانه معبود دیگری نیست و محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) بنده او و رسول اوست و این که تو بر ربّ بودن الله و دین بودن اسلام و نبی بودن محمد (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) و پیشوا بودن قرآن راضی بودی.

منکر نکیر دست که یک دیگر را گرفته می گویند: برویم، ما نزد او چگونه بنشینیم در حالی که مردم او را دلیل آموخته اند، درین مورد شخصی خدمت آنحضرت، نبی رحمت (صلی الله تعالی علیه وآله وسلم) عرض کرد: اگر اسم مادرش معلوم نبود، فرمودند: به طرف حوا رضی الله تعالی عنها نسبت دهند

(الطبرانی فی الکبیر، من اسمہ میمون بن مهران، شماره حدیث (7979)، ج 9، ص 250)

مدینه ۲۴: اگر ممکن بود اهل محبت من بعد از تدفین من تا ۱۲ روز اگر این نشد پس کم از کم ۱۲ ساعت حتماً بر قبرم حلقه کنند و با ذکر و درود و تلاوت و نعت دلم را شاد نمایند، ان شاء الله عزوجل در جای جدیدی دل قرار خواهد گرفت، در این اثنا هم همیشه نماز باجماعت خوانده شود.

مدینه ۲۵: اگر بر ذمه ام قرض و غیره باشد پس از مال من و اگر نبود پس درخواست است که اولادم اگر زنده بود او یا دیگر برادر اسلامی احساناً از طرف خود ادا فرمایند، الله عزوجل اجر عظیم عطا می فرماید (در اجتماعات مختلف اعلان گردد که اگر کسی را دل آزاری و یا حق تلفی کرده باشم او محمد الیاس قادری را معاف فرمایند، اگر قرض و غیره باشد فوراً به ورثاء رجوع فرمایند یا معاف نمایند).

مدینه ۲۶: مرا با استقامت کامل اگر با ایصال ثواب دعای مغفرت نوازش فرمایند پس احسان عظیم خواهد بود.

مدینه ۲۷: همه و همه بر مسلک اهل سنت مطابق تعلیمات اسلامی امام اهل سنت مولانا شاه احمد رضا خان علیه رحمة الرحمن پایبند باشید.

مدینه ۲۸: از صحبت بد عقیده ها فرسخ ها دور قرار گیرید که صحبت آنها از خاتمه بالخیر محروم می سازد.

مدینه ۲۹: بر محبت و سنت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم استقامت داشته باشید.

= یاد داشت: بجای فلان بن فلانه نام میّت و نام مادرش برده مثلاً یا محمد الیاس بن امینه، اگر نام مادر میّت معلوم نبود، پس بجای نام مادر نام حواّ رضي الله تعالی عنها برده شود، تلقین فقط به عربی خوانده شود، سگ مدینه عفی عنه.

مدینه ۳۰: در نماز پنجگانه روزه، زکات و حج و فرایض، سنن و واجباتِ دیگر هیچگونه کوتاهی نکنید.

مدینه ۳۱: یک وصیت ضروری بامجلس شورای مرکزی دعوت اسلامی وفادار باشید، اطاعت هر رکن آن را و هر حکم نگران مربوطه خود را که مطابق شریعت باشد بر خود لازم دانید از مخالفت کننده شوری یا هر مسؤل دعوت اسلامی بلا اجازت شرعی من بیزارم.

مدینه ۳۲: هر برادر اسلامی در یک هفته کم از کم یکبار برای دعوت نیکی در قافله محله ای شرکت و هر ماه کم از کم ۳ روز و در ۱۲ ماه ۳۰ روز و در زندگی مجموعاً ۱۲ ماه در قافله مدنی سفر کردن را بر خود لازمی بدانند، هر برادر و خواهر اسلامی برای استقامت یافتن به اصلاح اعمالش روزانه کارت انعامات مدنی را پر کرده و هر ماه به مسؤلش تحویل دهد.

مدینه ۳۳: پیغام محبت و سنت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم را در جهان برسانید.

مدینه ۳۴: جدوجهد خود را بر خلاف عقاید و اعمال بد و نیز محبت دنیا، مال حرام و مُد پرستی ها جاری کنید، باحسن اخلاق و لذت مدنی دعوتِ نیکی را باجوش و خروش انجام دهید.

مدینه ۳۵: ناراحتی و قهر را از خود دور برانید ورنه کار دین دشوار خواهد شد.
مدینه ۳۶: تالیفات و نوارهای بیاناتم وراثیم را برای نجات از بدست آوردن دنیا التّجاء مدنی ام هست.

مدینه ۳۷: در معامله ترکه من بر حکم شریعت عمل گردد.

مدینه ۳۸: کسی که من را دشنام دهد، بد و بیراه بگوید، زخمی کند یا بهر نحوی سبب دل آزاری گردد من او را برای خدا قبلاً بخشیده ام.

مدینه ۳۹: از آزار دهنده ام هیچ نوع انتقام نگیرید.

مدینه ۴۰: بالفرض اگر کسی مرا شهید کند، حقوقم از طرف خودم بر او معاف می باشد، از وراثت هم درخواست می شود که حق خود را بر او معاف کنند، اگر به برکت شفاعت تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم در محشر اگر کرم خصوصی نصیب گردد ان شاء الله قاتل خود را یعنی نوشاننده جام شهادت خود را هم با خود در بهشت خواهیم برد شرطی که خاتمه او هم باایمان باشد. (اگر شهادتم بعمل آید بدین منظور هیچ گونه شرارت و اعتصاب برپا نگردد، اگر اعتصاب این است که کاروبار مسلمانان به زور تعطیل گردد، بر دکان ها و ماشین های مسلمانان سنگ باران گردد، چنین بنده آزاری و حق تلفی را هیچ مفتی اسلام هم جایز گفته نمی تواند، این گونه اعتصاب حرام و کار جهنمی خواهد بود، از چنین ادامات تعصب آمیز بجز زیان های دین و دنیا چیز دیگری بدست نخواهد آمد، عموماً اعتصاب گران زود خسته خواهند شد و مأموران انتظامی آنها را قابو خواهند نمود.

کاش بخشنده گناهان خدای غفار من عاصی و بدکار را بطفیل محبوب عزیزش حضرت محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وآله وسلم مورد عفو قرار دهند، ای خدایا! تا وقتی که زنده ام در عشق محبوبت محو گردان، ذکر مدینه را بر من جاری گردان، برای دعوت نیکی کوشان باشم شفاعت محبوب نصیب گردد، مورد بخشش هم قرار گیرم، در جنت الفردوس همجواری محبوب نصیب گردد،

آه! کاش! هر وقت در نظارة محبوب مهو باشم، ای الله! بر حبیب خویش بی شمار درود و سلام عطا فرما تمام امتش را مغفرت فرما.

یا الهی جب رضا خواب گران سرائٹھائے دولت بیدار عشق مصطفیٰ کا ساتھ ہو

ترجمه اشعار اردو: خدایا! وقتی که رضا از خواب گران بیدار شود، بادولت بیدار عشق مصطفیٰ صلی الله تعالی علیه وآله وسلم همراه شود، مدنی وصیت نامه وقت نوشتن این الفاظ تقریباً سیزده و نیم سال قبل در محرم الحرام ۱۴۱۱ هـ ق از مدینه منوره جاری کرده بود، بعد بعضی اوقات ترمیم معمولی می گردید اکنون با ترامیم بیشتر حاضر کرده است.

وصیت باعث مغفرت

تاجدار مدینه صلی الله تعالی علیه وآله وسلم ارشاد فرموده اند: کسی که مرگش بعد از وصیت وی صورت گیرد او بر سنت عظیم فوت گردیده است و مرگش بر تقوی و شهادت بوده و در حالت مغفرت در گذشته است.^(۱)

طریقه تجهیز و تکفین

کفن مسنون مرد

(۱) لفافه

(۲) ازار

(۳) پیراهن.

کفن مسنون زن از مندرجه بالا دو چیز بیشتر می باشد

(۴) سینه بند

(۵) چادر (روکش) (مخنث را هم مثل زن ها کفن کرده شود).

(۱) مشکاة المصابیح، کتاب البیوع، باب الوصایا، الفصل الثالث، ج ۲، ص ۱۹۹، الحدیث (۳۰۷۶)

تفصیل کفن

- (۱) لفافه یعنی چادر از قد میت به اندازه بزرگ باشد که هر دو طرف بسته شود.
- (۲) ازار یعنی تهبند کمی تا قدم یعنی از لفافه قدری کوچک که برای بستن زیاده بوده.
- (۳) پیراهن یعنی کفنی از گردن تا زیر زانوها و در جلو و عقب هر دو به طرف برابر باشد در آن چاک و آستین ها نباشد، کفن مرد بر شانه ها و برای ان به طرف سینه پاره شود.
- (۴) سینه بند از یستان تا ناف و بهتر این است که تا ران باشد^(۱).

طریقه غسل میت

اگر خوشبو دود کرده می شود تخته غسل پنج یا هفت بار دود داده شود یعنی تخته پائین و بالا شود میت بر تخته طوری دراز کشیده شود چنانچه در قبر گذاشته می شود، از ناف تا بهمراه زانوها با پارچه پوشیده شود (امروز در موقع غسل پارچه سفید پهن کرده که با رسیدن آب بی حجابی می شود؛ لهذا پارچه ضخیم و رنگی باشد تا در موقع آب رسیدن ستر معلوم نشود، اگر پارچه دو بله شود بهتر است، اکنون غسل دهنده پارچه ای بردستها پیچیده میت را اول استنجا دهد، بعد وضوی مثل نماز را انجام دهد یعنی سه بار صورت و بعد دست ها را معه آرنج ها سه بار بشوید، بعد سر را مسح کند، بعد سه بار هر دو پا را بشوید، در وضو میت اول دست تا بندها در دهان و بینی آب انداختن نیست، البته پارچه ای را خیس کرده بردندانها، بیرة دندانها، و لبها مالیده شود، بعد اگر

(۱) عموماً کفن آماده خریده می شود، به اندازه قد میت بودن ضروری نیست؛ لهذا برای احتیاط، از تا قد حسب ضرورت پارچه گردد..

بر سر و ریش آن را مو باشد شسته شود، اکنون بر پهلو چپ غلطانده با آب نیم گرم از سر تا قدم غسل داده شود، آب طوری ریخته شود که تا تخته برسد، بعد به طرف راست غلطانده بهمین ترتیب آب ریخته شود، بعد تکیه داده بنشاند، و با نرمی در قسمت پائین شکم دست چرخانده شود و اگر چیزی برآمد شسته شود، دوباره حاجت غسل و وضو نمی باشد، بعد از سر تا قدم سه بار آب کافور بریزید، بعد پارچه ای تمیزی بدن آهسته خشک شود، یکبار بر همه بدن آب ریختن فرض و سه بار سنت است.

طریقه کفن پوشیدن مرد

کفن یکبار یا سه یا پنج و یا هفت بار شسته شود، بعد طوری پهن گردد که اول لفافه یعنی چادر بزرگ بر آن تهبند و بر وی آن کفنی گذاشته شود، اکنون میت را بر آن بگذارید و کفنی بیوشانید بعد بر ریش و تمام بند خوشبو زده شود و بر اعضای که توسط آن عمل سجده انجام می گیرد یعنی پیشانی، بینی، دستها، زانوها و قدم ها کافور زده شود^(۱)، بعد تهبند از سمت چپ و بعد از سمت راست پیچیده شود، اکنون لفافه هم به همین ترتیب اول از چپ و بعد از راست پیچیده شود تا که راست بالا باشد و طرف سر و پاها بسته شود.

طریقه پوشاندن کفن زن

کفنی را پوشانده موهایش را دو قسمت کرده بر روی کفنی برسینه بیندازید و چادر را نیم در زیر کمر پهن کرده بر سر آورده مثل نقاب بر روی انداخته شود طوری که بر سینه قرار گیرد، طولش از نصف کمر تا پائین و عرضش از

(۱) برای مرد و زن یعنی هر دو طریقه استفاده خوشبو و کافور یکی است.

برای طریقه نوشتن بر صورت میت و غیره در صفحه ملاحظه فرمائید.

یک نرمه گوش نا نرمه گوش دیگر باشد، بعضی ها روکش را طوری پهن می کنند که زنان در زندگی بر سر می اندازند این خلاف سنت است، بعد تهنید و لفافه یعنی چادر پیچیده شود و در آخر سینه بند از قسمت بالائی پستان تا رانها آورده شده با تخی بسته شود^(۱).

بعد نماز جنازه تدفین^(۲)

(1) گذاشتن جنازه به جانب قبله قبر مستحب است تا که میت از سمت قبله در قبر گذاشته شود از قسمت پائینی قبر یعنی از سمت پاها گذاشته نشود و به طرف سر کشانده نشود.

(2) حسب ضرورت دو یا سه مرد قوی و نیک در قبر داخل شوند، میت زن را محارم بگذارند، اگر نبود از بستگان دیگر و اگر اینهم نبود پس پرهیزگاری بگذارد.

(3) میت زن را از پائین آوردن تا تخته جنازه با پارچه ای پوشیده داشت.

(4) در وقت پائین گذاشتن در قبر این دعا خوانده شود بسم الله و بالله و علی مله رسول الله.

(5) میت را بر پهلوی راست بگذارید و رویش را به سمت قبله نمائید، کفن را باز کنید که اکنون ضرورت نیست، اگر باز نکنید هم اشکالی ندارد.

(۱) امروز در کفن زنان هم لفافه در آخر گذاشته می شود، اگر بعد از کفن سینه بند گذاشته شود پس هیچ مانعی نیست، مگر افضل این است که سینه بند در آخر باشد.

(۲) جنازه برداشتن و طریقه نماز جنازه را در طریقه نماز جنازه ملاحظه فرمائید.

(6) قبر را باخشت های خام^(۱) ببندید، اگر زمین نرم باشد پس تخته های چوبی گذاشتن هم جایز است.

(7) اکنون خاک انداخته شود، مستحب این است که از طرف سر با هر دو دست سه بار خاک انداخته شود، اول گفته شود:

﴿ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ ﴾ دوم ﴿ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ ﴾ سوم ﴿ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴾ [طه : 55]^(۲)، گفته شود باقی خاک را با بیل و غیره بریزند.

(8) بیش از خاکی که از قبر برآمده بر قبر انداختن مکروه است.

(9) قبر مثل کوهان شتر ساخته شود، امروز قبرها را مربع شکل می سازند این طور نباشد.

(10) قبر به اندازه یک بالش بلند باشد و یا کمی بیشتر از آن^(۳).

(11) بعد از تدفین آب ریختن بر قبر سنت است.

(12) علاوه از آن نهال و غیره را آب دادن هم جایز است.

(13) امروز بدون ضرورت بر قبرها آب ریخته می شود آن را در فتاوی رضویه

ج ۴ ص ۱۸۵ اسراف نوشته اند.

(۱) در قسمت داخلی قبر بکار بردن آجرهای که با آتش پخته شده باشند ممنوع است، مگر

اکنون اکثر دیوارهای سیمانی قالب های پیش ساخته سیمانی رایج می باشد؛ لهذا آن

قسمت از دیوارهای سیمانی و تخته های سیمانی که به طرف داخل گذاشته می شود آن

را با گل خام بمالیم، الله عزوجل مسلمانان را از اثر آتش محفوظ گرداند،

آمین بجاه نبی الامین (صلی الله تعالی علیه وآله وسلّم).

(۲) ما شما را از زمین ساختیم، و شما را دوباره در آن می بریم، و باز از همان خاک شما

خارج می کنیم.

(۳) عالمگیری ج ۱ ص ۱۶۶

- (14) بعد از دفن در قسمت سر میت خواندن ﴿الم﴾ تا ﴿المفلحون﴾ و طرف پا
ها از ﴿آمن الرسول﴾ تا ختم سوره مستحب است.
- (15) تلقین کرده شود.
- (16) در قسمت سر قبر رو به قبله ایستاده اذان داده شود.
- (17) بر قبر گل انداختن بهتر است که تا وقتی که تازه بوده تسبیح می گویند و
دل میت شاد می گردد^(۱).

(۱) ردالمحتار ج ۳ ص ۱۸۴.